

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS TILIKAUDELTA 1.1. - 31.12.2018

Vuosi 2018 oli yhdistyksen 24. toimintavuosi. Maa- ja metsätalousministeriön rahoittamana käynnistyi ETT:n Ruokaketjuhanke 2, "Alkutuotannon laatuajattelusta lisäarvoa maidon-, lihan- ja kananmunantuotantoketjuille". Toimintavuotta leimasi Euroopassa yhä laajemmalle levinnyt afrikkalainen sikarutto ja tarve sen vastustustoimien tehostamiseen myös Suomessa. Sikava juhli 15-vuotista taivaltaan Suomen Sikayrittäjät ry:n ASF-tiedonvälityshankkeen loppuseminaarin yhteydessä.

ETT ry:tä alusta asti luotsannut toiminnanjohtaja Pirjo Kortnesniemi vetäytyi työelämästä terveydellisistä syistä tehtyään yhdistyksen palveluksessa 24 vuotta ansiokasta työtä suomalaisten tuotantoeläinten ja elintarviketuotannon hyväksi.

Yhdistyksen hallinto

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin Helsingissä 21.2.2018. Vuosikokous valitsi puheenjohtajaksi Juha Nousiainen Valio Oy:stä. Hallitukseen valittiin seuraavat seitsemän jäsentä ja kullekin varajäsen:

Ann-Charlott Kjerp, Valio Oy	Kristiina Sarjokari, Valio Oy
Ari Mäkelä, Valio Oy	Jaana Kiljunen, Valio Oy
Sami Kilpeläinen, Arla Oy	Anu Autere, Ruhan Meijeri Oy (Arla-ryhmä)
Taneli Tirkkonen, A-tuottajat Oy/ Osk. Pohjanmaan Liha	Tuomas Herva, A-tuottajat Oy/ Osk. Pohjanmaan Liha
Olli Paakkala, HKScan Finland Oy	Leena Pohjola, HKScan Finland Oy
Tomas Gäddnäs, Snellmanin Lihanjalostus Oy	Kirsi Partanen, Snellmanin Lihanjalostus Oy
Pekka Wiro, Atria-Chick Oy	Hanna Hamina, DAVA Foods Finland Oy, Kieku Oy, Kurjessuon Munapakkaamo

Hallitus piti vuoden aikana viisi kokousta, yhden sähköpostikokouksen ja yhden Skype-kokouksen.

Yhdistyksen toiminnanjohtajana toimi ELL Pirjo Kortnesniemi 15.12.2018 saakka. ETT:n asiantuntija-eläinlääkäreinä työskentelivät Olli Ruoho ja Hannele Nauholz sekä hallintovastaavana Marketta Rantala. Ruoho toimi myös vs. toiminnanjohtajana vastaten yhdistyksen toiminnasta heinäkuusta alkaen. Nasevan asiantuntija-eläinlääkärinä toimi Erja Tuunainen ja rekisterivastaavana Paula Halkosaari. Sikavan toiminnasta vastasivat asiantuntija-eläinlääkäri Ina Toppari sekä rekisterivastaava Sari Hintikka. Kati Kastinen ProAgria Lihaosaamiskeskuksesta toimi ETT:n Ruokaketjuhanke 2:n hankevetäjänä ja hoiti Sikavassa laatuajattelun liittyviä tehtäviä ostopalveluna.

Jäsenistö

Vuoden loppuun mennessä yhdistyksellä oli 35 varsinaista jäsentä (2017: 35) ja 158 kannattajajäsentä (2017: 162). Sikavaa ylläpiti kuusi (6) liha-alan yritystä (2017: 6). Nasevan toimintaan osallistui 16 meijeriä (2017: 15) ja kuusi (6) liha-alan yritystä (2017: 6).

Talous

ETT:n jäsenmaksu oli 22,00 €/jmy (2017: 22,00 €/jmy). Yksi jmy eli jäsenmaksuyksikkö vastasi tuottajille v. 2017 tilitettyä alkavaa 165 000 €. Yksikköjä kertyi 10 746 (2017: 10 565) ja jäsenmaksuja yhteensä 236 650,38 (2017: 2333 905,96 €). ETT:n tulos oli -10 594,53 (2017: -21 957,60 €).

Sikavan osalta liha-alan yritykset maksoivat vuosimaksua 329 083,84 € (2017: 280 954,48 €). Lisäksi Sikavassa oli 16 rekisterin käyttömaksua maksavaa pitopaikkaa. Sikavan tulos oli +53 618,37 (2017: -35 807,43 €).

Nasevan toimintaa rahoitettiin keräämällä vuosimaksuja 268 075,93 € (2017: 284 848,51 €). Tästä meijereiden osuus oli 2/3 ja liha-alan yritysten 1/3. Nasevan tulos oli +22 438,62 € (2017: - 263,47 €).

Koko yhdistyksen tulos oli +65 462,46 € (2017: - 58 028,50 €).

Toiminta

Tuotantoeläinten tuonnohjaus

Yhdistys ohjasi tuotanto- ja harraste-eläinten tuontia tautiriskien hallitsemiseksi.

Yhteensä Suomeen tuotiin 68 nautaeläintä. Kahdelle lihakarjatilalle tuli Ruotsista kummallekin yksi siitossonni. Skotlannista tuotiin yhdelle tilalle kolme Whitebred Shorthornia, joka on uusi lihanautarotu Suomessa. Uutena eläinlajina tuotiin vesipuhveleita yhdelle tilalle Ruotsista. Maitorotuisten hiehojen tuontia Ruotsista hiehoasemalle alkionsiirtotoimintaa varten sekä näiden tuontihiehojen rajoitettua jatkokäyttöä Suomessa ohjattiin ETT:n toimesta.

Lampaita tuotiin ETT:n lisäohjein Ruotsista (yhteensä 40 lammasta).

Keinosiemennyskarjuja tuotiin Norjasta ja Tanskasta (yhteensä 219 karjua). Tuonnohjauksen puitteissa auditointiin tanskalaisia jalostussikaloita (mahdollisia alkuperätiloja). Karjunspermaa tuotiin vain Norjasta.

Munintakanojen jalostusaines tuotiin isovanhempais- ja vanhempaispolven untuvikkoina Saksasta, Hollannista ja Portugalista. Broilereiden vanhempaispolvi tuli maahan Ruotsista ja Hollannista, kun taas tuotantopolven siitosmunia tuotiin Ruotsista ja Tanskasta. Merkittävä osa näistä haudottiin Suomessa untuvikkovientiä varten. Kalkkunoiden jalostusaines tuotiin vanhempaispolven untuvikkoina Englannista. Yhteensä siipikarjaa tuotiin untuvikkoina ja siitosmunina ennätysmäärä, yli 14 miljoonaa kpl.

Lisäksi maahan tuotiin 26 alpakkaa (Ruotsi ja Norja) ja yksi laama (Ruotsi) ETT:n lisäohjeita noudattaen.

Rehuasiat ja positiivilistatoiminta

Positiivilistalla oli vuoden lopussa yhteensä 52 (2017: 52) rehualan toimijaa, 50 kotimaista ja 2 ruotsalaista. Yksi uusi yritys hyväksyttiin listalle, ja yksi poistui rehualan toiminnan loputtua.

Toimintavuoden aikana ETT:n toimesta auditointiin kolme rehualan yritystä.

ETT ry järjesti 30.10.2018 yhteistyössä Eviran kanssa perinteisen Rehuseminaarin, johon osallistui 75 kuulijaa.

Kansallinen eläinten terveydenhuolto eli ETU-työ

Kansallinen tuotantoeläinten terveydenhuollon koordinaatio kuului sikojen, nautojen ja siipikarjan osalta yhdistyksen tehtäviin. Ina Toppari koordinoi ETU-sikaryhmien ja Hannele Nauholz ETU-siipikarjaryhmien työskentelyä. Erja Tuunainen ja Olli Ruoho koordinoivat yhteistyössä ETU-nautaryhmien työskentelyä.

Sikava ja sikaterveydenhuolto

Sikavan toimintaa hallinnoi ETT:n hallituksen alaisuudessa toimiva johtoryhmä, johon kuuluivat teurastamoalan yritysten edustajat ja tarvittaessa kutsuttuina muita asiantuntijoita. Ryhmän puheenjohtajana toimi Taneli Tirkkonen. Sikavan johtoryhmä kokoontui kahdeksan kertaa.

Sikavassa oli vuoden lopussa mukana kaikkiaan 1119 (2017: 1178) pitopaikkaa. Rekisteri kattoi n. 90 % suomalaisista sikaloista, mutta tuotannosta n. 97 %. Rekisterissä olevista aktiivisista pitopaikoista oli kansallisella tasolla 88 % (2017: 88 %). Sikavassa uudiseläinmyyjille tarkoitettulla erityistasolla oli mukana 38 (2017: 39) tilaa.

Sikavan laatujärjestelmän ylläpito ja kehitys olivat olennainen osa Sikavan toimintaa. Auditoinneista vastasivat Kiwa Inspecta Oy ja Envirovet Oy.

Sikavan terveydenhuoltokäyntilomake uudistettiin kesäkuussa ja lomakkeita on nyt vain yksi kaikille tuotantosuunnille. Lomakkeelle lisättiin sikojen hyvinvoinnin havainnointikohtia kattamaan entistä laajemmin Welfare Quality® -protokollan osa-alueita. Tilatason tautisuojausten arviointijärjestelmä Biocheck.UGent® rakennettiin osaksi Sikavaa, minkä mahdollisti Eviralta saatu taloudellinen avustus sekä järjestelmän integrointiin että Biocheck.UGent®-lisenssiin. Porsaiden vieroitusopas päivitettiin maa- ja metsätalousministeriön rahoituksen avulla.

Eläinlääkäreitä, tuottajia ja sidosryhmiä koulutettiin edelleen aktiivisesti, erityisesti Suomen Sikayrittäjät ry:n hallinnoiman Afrikkalainen sikarutto (ASF) – vakava uhka Suomen sianlihantuotannolle -hankkeen puitteissa, mm. tilatason tautisuojausten arvioinnista (Biocheck.UGent®). Hankkeen loppuseminaarin yhteydessä 23.11.2018 järjestettiin myös Sikavan 15-vuotisjuhlaseminaari.

Naseva ja nautaterveydenhuolto

Nasevan toimintaa hallinnoi ETT ry:n hallituksen alaisuudessa toimiva johtoryhmä, johon kuuluivat meijereiden ja liha-alan yritysten edustajat. Puheenjohtajana toimi Kristiina Sarjokari. Nasevan johtoryhmä kokoontui 10 kertaa.

Nasevassa oli vuoden lopussa mukana 7560 (2017: 7508) tilaa. Rekisteri kattoi 71 % (2017: 67 %) kaikista Suomen nautatiloista ja 93 % tuotosseurantatiloista (2017: 89 %). Kaikki tuotosseurantaan kuuluvat, eläinmäärältään yli 100 naudan karjat (2017: 98%) olivat mukana Nasevassa.

Naseva hallinnoi *Mycoplasma bovis* -vastustusohjelmaa ja toteutti tartunnan hallintatoimia lypsy- ja emolehmätiloilla. ETT:n *Mycoplasma bovis* -vastustusohjelmaan liittyi 88 (2017: 122) uutta nautatilaa, jolloin

ohjelmassa oli vuoden lopussa yhteensä 508 tilaa. Vuoden aikana tartunta tuli uutena ilmi 48 tilalla (2017: 108), joista seitsemän oli lypsykarjoja, kun taas 13 lypsykarjatilaa vapautui eläinliikenteen rajoitteista. Naseva tuki pälvilsasaneerauksia konsultoinnein sekä korvaten osan rokotekustannuksista niille tiloille, jotka tekivät yhdistyksen kanssa saneeraussopimuksen. Sopimus oli voimassa 35 tilan (2017: 30) kanssa, joista 33 oli lypsykarjatilajoja (2017: 29) ja kaksi emolehmätila (2017: 1).

Siipikarjaterveydenhuolto

ETT ry koordinoi ETU-lihasiipikarja- ja ETU-muna-asiantuntijaryhmien toimintaa järjestäen ryhmille kokouksia yhdessä ja erikseen sekä tiedottamalla ryhmille ajankohtaisista aiheista. Toimintavuoden aikana päivitettiin kalkkunoiden kansalliset hyvinvointitavoitteet. Broilereiden hyvinvointia kuvaavien kansallisten tietojen keruu ja tilastointi jatkui. Lihasiipikarjatuotannossa käytettyjen mikrobilääkkeiden käyttömäärät ja -syyt selvitettiin ja tilastoitiin edellisvuosien tapaan.

Ruokaketjuhanke

Maa- ja metsätalousministeriön rahoittama ETT:n Ruokaketjuhanke 2 ”Alkutuotannon laatujärjestelmistä lisäarvoa maidon-, lihan- ja kananmunantuotantoketjuille” käynnistyi. Hankkeen ohjausryhmä kokoontui toimintavuoden aikana kaksi kertaa.

Nautaosiossa kirjoitettiin nautaketjun toimintatapaa laatujärjestelmämuotoon edeltävän ruokaketjuhankkeen pohjalta. Lisäksi selvitettiin nautatilojen terveystuokitusmallia ja luotiin ohjeita tilojen erityistilanteiden hallintaan ja eläinliikenteeseen. Tuotannollisen terveydenhuollon osalta selvitettiin eläinlääkäreiden koulutustarvetta ja aloitettiin terveydenhuollon jatkokoulutus webinaarimuodossa sekä tutustuttiin Ruotsissa Växän terveydenhuoltojärjestelmän toimintaan.

Sikaosiossa kehitettiin raportointia vastuullisen tuotannon mittareista ja menettelytapoja asetettujen raja-arvojen ylityksissä. Hyvinvointi-indeksiä jatkokehitettiin ja Sikavan toimia sikojen hyvinvoinnin edistämiseksi esiteltiin marraskuussa Eviralle eläinten hyvinvoinnin sisällyttämiseksi Sikavan kansalliseen laatujärjestelmään.

Hankkeen siipikarjaosiossa suunniteltiin broilerikasvattamoiden tautisuojausten arviointia Biocheck.UGent-työkalun avulla ja kehitettiin broilereiden hyvinvointia kuvaavien kansallisten tietojen keruuta. Kanamunantuotannon osalta valmisteltiin mikrobilääkkeiden ja rokotteiden käyttömäärien selvityksen aloittamista pilottina.

Asiantuntijatoiminta

Toimihenkilöt osallistuivat asiantuntijoina lukuisiin työ- ja ohjausryhmiin. ETT ry:n eläinlääkärit tekivät tilakäyntejä mm. salmonella- ja EHEC-tiloille. Tiloille laadittiin saneeraus- tai riskinhallintasuunnitelma, jonka pohjalta toteutetut toimenpiteet johtivat suurimmalla osalla tartunnasta vapautumiseen.

Kansainvälinen yhteistyö

Toimihenkilöt osallistuivat alan kansainvälisiin kongresseihin ym. yhteistyöhön. Yhdistyksen edustajat olivat mukana mm. kahdessa EU COST -hankkeessa (ASF-STOP ja SOUND-control) sekä EU PiG -hankkeessa.

Tiedotus ja koulutus

Yhdistys tiedotti toimialaansa kuuluvista ajankohtaisista asioista mm. ETT:n kotisivujen, Facebookin ja Twitterin sekä Naseva- ja Sikava-rekisterien ja Helsingin yliopiston ylläpitämän tuotantoeläinlääkäreiden sähköisen postituslistan kautta. ETT julkaisi neljä suomenkielistä ja yhden ruotsinkielisen jäsentiedotteen sekä yhdistyksen vuosikertomuksen 2017. Tiedotus lehtiartikkeleiden sekä koulutus- ja luentotilaisuuksien muodossa kuului yhdistyksen toimintaan säännöllisesti.

Yhdistys osallistui Sarka-messuille, Okra- ja KoneAgria-näyttelyihin sekä Eläinlääkäripäiville esitellen mm. Ruokaketjuhanke 2:n toimenpiteitä.

Yhdistyksen toimihenkilöille järjestettiin Excel- ym. tiedonhallintakoulutusta.